

Izbaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejmana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
3/4 „ . . . 10 „
1/2 „ . . . 5 „

Za Nemčijo K 10.00, za Ameriko in inozemstvo K 20.

Posamične številke stanejo 10 vin.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipol po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštinih zvez“.

Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 83.

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v Goriški Tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Začetek italijanskega vseučilišča v Trstu.

Pred osmimi dnevi smo naznanili, da prično v kratkem na trgovski šoli Revoltella v Trstu italijanska juridična predavanja. Pričeti imajo še ta mesec.

Med kuratorijem zavoda Revoltella in osrednjo vlado na Dunaju je že vse domenjeno, tako da ni nobenih ovir za pričetek omenjenih predavanj.

Tako stojimo pred dejstvom začetka italijanskega vseučilišča v Trstu.

Z Dunaja poročajo, da za sedaj prično predavanja v italijanskem jeziku iz treh predmetov. Potem se predavanja popolnijo in se otvori čez leto dni že morda italijanska pravna fakulteta v Trstu.

Ko je bil Berchtold v Italiji na obisku pri italijanskem zunanjem ministru, so italijanski listi namignili, da je iz tega sestanka pričakovati ugodne rezultate tudi glede italijanske univerze v Trstu. In res je v teh dneh izvršen sklep za pričetek italijanskih juridičnih predavanj v Trstu. Tam po leti že res je bilo prišlo na dan, da začno italijanski vseučiliščni profesorji jeseni predavati na Revoltelli v Trstu, toda jeseni se ni vlada več zmenila za ta projekt in italijanski visokošolci so bili že zopet začeli sklepati resolucije in izdajati pozive, da se ima ustanoviti italijanska pravna fakulteta v Trstu.... Sedaj se odpirajo predavanja, troje predavanj prične takoj, drugo že pride.

Avstrija potrebuje pomoč Italije na Balkanu, zato avstrijska vlada izpolni rada svojim italijanskim podanikom ono, radi česar je bilo obilo viharja tudi v Italiji.... Ves ta tok avstrijske vlade je naperjen proti Jugoslovanom, ki naj bodo pozorni, da ne pridejo še druga presenečenja. — Od nas doli do Carigrada je vse slovansko, mogoče se je dvignilo te dni Jugoslovanstvo, ali avstrijska vlada, namesto da bi to upoštevala v polni meri in računala z golimi fakti, kaže Balkancem puške in kanone, »svojim« Jugoslovanom

ČUDAK.

Poljsko spisala Eliza Orzeszkova.

Prevel Stanko Svetina.

(Dalje.)

Istega dne sem hotel po obedu iti od doma, da obiščem Činjskega, ko je tiho kakor ponavadi vstopil v mojo sobo s svojimi neločljivimi platnicami pod pazduho.

»Morda se jezite name, ker nisem prinesel danes jutraj prepisov... toda imel sem nemirno noč... ni mi bilo dobro...«

Mislil sem, da ne ve o tem, da so bili pomočnjaki njegovi tovariši, hotel sem mu prihraniti žalost in sramoto, zamolčal sem, kar sem vedel in sem rekel samo, da sem slišal, kakor da bi neki zločinci hoteli priti to noč v njegovo stanovanje. Žalostno se je nasmehnil in je rekel brez znaka kake jeze:

»Ah ne, gospod! To niso bili nikaki zločinci, bili so gospodje Leon, Peter in Erazem... oni, prosim, ki pišejo pri mizi na levo, ne daleč od stene. Sestra jih je takoj spoznala, ko se je približala k oknu, pozna jih navidez.

v klubovanje in poniževanje pa postavlja v Trst italijansko juridično pravno fakulteto....

Jugoslovanski poslanci, kaj delate?

Nekaj črtic o izseljevanju.

Dr. Slanc.

Objavil sem v številkah 93, 94, 95, 98, 99 in 100 letošnje »Soče« nekaj črtic o izseljevanju Slovencev. Popisal sem v njih nekaj vzrokov izseljevanja ter našel, da je te vzroke mej Slovenci dobiti v tem, da nam primanjkuje kmetijske zemlje, da bi mogli mlajši kmetovati in nam manjka industrije v naših deželah, ki bi vodila tok prebivalstva s kmetije v mesta in njeno delo. Izselitev znači po večjem, da je opustil izseljenec boj za življenje v svoji stari domovini in ga hoče pričeti v novi. Preimale je zemlje doma, prenizke so mezde, visoke so cene zemljišč, nič ali malo je industrije doma, veliko je pa cenenega kmetijskega sveta v krajih, kamor vodi tok izselitve, visoke so mezde v istih in poslednjič obstoja nagnjenje ljudi po nepoznanem. Hrepenenje, lakota po kmetijski zemlji je kmetu človeku v naravi, to je gospodarski duševni motiv v nehanju kmetijskega človeka, ta motiv žene marsikateriga Slovana v tujino. V prejšnjih časih so bila politična, verska preganjanja vzrok izselitve ljudi. — Razločati je osebne motive od socialnih prikazni. Osebnosti bodo vedno gnali nekatere ljudi v tujino, izselitev kot socialna prikazen pa se ne more vstaviti drugače nego z zboljšanjem gospodarskih razmer doma. Kot protisredstva izseljevanju se imenujejo: Šolanje za intenzivnejše kmetovanje, povzdignjenje domače industrije in rudar-premogarstva, stvaritev cenenih prometnih sredstev, tudi vodnih cest, rešitev kmeta dolgov, parceliranje velikih posestev, postavljenje kmetijskega kredita na princip plačevanja melioracijskih dolgov po anuitetah.

Vprašuje se, ako je izselitev dobra ali škodljiva. Za staro domovino je dosti več

škodljiva kakor koristna, za kraje, kamor se ljudje izseljujejo, je dobičkonosna, stara domovina zgublja po izseljencih dosti dobre krvi; navadno so izseljenci najzdravejši, najtrdnjejši, najpogumnejši rojaki, in tujina dobiva z njimi dobre trdne delavce in še take, ki so zadovoljni z manjšimi mezdami, ki so vajeni na slabšo hrano in imajo majhne potrebe. Nasprotno pa trpijo škodo domači delavci tujine, katere izseljenci podkupujejo, delodajalci v tujini pa so veseli teh cenejših delavcev; delodajalci v stari domovini pa tarnajo, ker nimajo zadosti delavcev. Domača kmetija in industrija imata škodo, železnice in parobrodstvo imate koristi od izseljevanja.

Znanstvenik Anglež Macaulay pravi: izselitev stvarja nove narode in pomnoževa, ojačuje stare narode. Kot Anglež ima prav, Angleži so dosti pridobili po izselitvah Nemcev in Slovanov v Ameriko. Ekonom Say pravi, da se mu zdi izseljevanje kakor mastop armade stotisočih vojakov, ki pa zgine brez sledu; izseljenci so večinoma izgubljeni za staro domovino. Ako vprašamo Slovence, koliko nam koristili ali škodoje izselitev naših rojakov, moramo reči, da je izselitev bila včasih koristna. Ko v naši Avstriji in posebno na jugu države ni še bilo dosti meščanskega dela in je kmetija imela preveč zaroda, je bilo treba oditi mladini, da kaj zasluži, pošlje kaj denarja domov, dolgove plača, kaj novega sežida, kako parcelo kupi od grajskega, razpadajočega veleposestva. Kje se je v prejšnjih časih doma dobilo kaj denarja? — Ko pa je oživelo meščansko delo, je pa izselitev s kmetije postala novodobnemu organizmu kva. Našji so šli s kmetije na Nemško in v Ameriko, Nemci Lahipav naša mesta, v industrije v naših deželah. V tem je dosti vzroka potujčenja našega naroda; — selitev iz tujine v naše kraje ubija domačina, ki še ostaja doma kot vzgojitelj novih kuljev za nemške in ameriške industrije. Kakor bodem pozneje povedal naš človek ne postane v Ameriki kmet, on je po večjem premogar, rudokop, delavec v železniških tvornicah in

ko se vrne domov, kmetuje; v naše fabrike ne hodi, da bi v njih izrabljaj nauke, katere je dobil v tujini. Slovaki, Čehi, Poljaki so v Ameriki tudi poljedelci; če ti domu pridejo, prinašajo s seboj na domačo kmetijo dosti naukov boljšega kmetovanja; to posebno slovanski delavci, ki hodijo na Nemško v takozvano sezonsko delo na velike kmetije, kjer vidijo, kako dobri kmetje na Nemškem svoje travnike, njive izsuševajo, hleve držijo, kako drugače dobro kmetujejo; ti delavci se učijo misliti, se učijo ubogati voditelja dela, se učijo intenzivnega, vrtnarskega kmetovanja, navadijo se energičnega delovanja. Nemški, angleški izseljenci so bili v Ameriki dobri agentje za prodajo proizvodov nemških, angleških domačih industrij, dokler Američan sam ni postal v industrijah močnejši od vseh Evropejcev. Ali v obče in zdaj tudi za Slovence, Hrvate ni več dobra, koristna izselitev. Ne vem, če je v stari domovini dosti šole za pravno izgojo našega ljudstva, v tujini je ni; v pravem oziru nič prida ne pridobivajo naši ljudje v tujini. V Ameriki se včasih prisegava, da je bolj, v stari domovini se priča in prisegava vedno huje krivo, čim več je advokatov in se pravde dražijo; — je potem že zaradi velikih stroškov krivo priseči, — ali priče zapeljati h krivi prisegi; tukaj in tam čez veliko lužo je neredno spolno življenje škodljivo zdravju zarodov, tukaj in tam nima cerkev več vpliva na pravno vzgojo; boji za življenje so trdi, vedno trši in ni počitka, ni mirnega odpočivanja, razveseljevanja; tukaj in tam ni šolanja mase kakor mej razvitimi narodi; Slovenci vsaj se ne udeležujejo v Ameriki ali drugod šolanja, kakor se sedaj šolajo mase na Angležkem, Nemškem, Francoskem, v Italiji in tudi v Ameriki po principih angleške ljudske izobrazbe, po ljudskih vse- in drugih učiliščih, predavanjih, knjigarnah, v nadaljevalnih obrtnih šolah.

Izselitev stoji v razmerju k razvoju gospodarstva dotičnih dežel in omike. Na Slovenskem se je povzdignila kmetija, naš kmet je postal nekoliko omikanejši, večina mlajših bere, je dovzetna za višji

Molčal je nekaj časa, potem pa je pristavil:

»Razbili so mi samo dvoje šip v oknu in moral sem jih danes dati v popravilo.«

Gledal sem nanj z začudenjem. V cellem tem izgredu, ki ga je težko razžalil, se mu je zdela samo ena okoliščina nečloveška, vredna, da jo omeni. Moral je izdati denar za nova okna. Kaka lakomnost, kako pomanjkanje zavesti lastne časti, kaka navađa, prenašati krivice in napade.

»Ti tovariši so vas zelo razžalili...« sem začel.

Prekinil me je z zamahom roke, ki je pomnil, da se ne briga za to ali da odpušča.

»Kako čudo, prosim, da me nimajo radi? Živim drugače, čisto drugače kakor oni, zaslužim več, zavajajo mi prisluženi groš, katerega sem si prislužil... ako bi vedeli, zakaj štedim — morda bi bili drugačnega mnenja, toda tako je to težko.«

Besede za kaj štedim so me napravile zelo radovednega.

»Povejte torej svojim tovarišem svoje namene in cilj, za kateri se trudite kar največ delati in zaslužiti, potem bodo morda tudi oni spremenili svoje obnašanje napram vam.«

»Povedati?« je ponovil začuden. »Jaz naj bi jim povedal?« Nekaj časa je molče gledal v tla.

»Ne,« je rekel naglo in je dvignil pogled, »ne morem jim tega povedati... sam ne vem zakaj... toda ne morem. Ne-koč — najbrže kmalu, pride dan, ko vam povem — da, predvsem vam — in potem bodo zvedeli vsi — samo da ne od mene... In veste, gospod...« Tu se je prekinil, zavrnil je glavo in z enengično gesto, drugačno, kakor ponavadi, je položil roko na mizo in je pristavil:

»In veste, da bo to najsrečnejši dan v mojem življenju?«

Te besede je naravnost šepetal, toda oči so se mu lesketale, okrog ust mu je svetilo navdušenje.

Od tega časa ga nisem smatral več za čudaka, nihi za skopuha, nasprotno, čutil sem ga za onogo misel, katero je nosil tiho, toda stalno, ki je tuptam obsvetila njegov obraz, ki se je zdela, da je os, okoli katere so se vrteli vsi dnevi in minute njegovega žalostnega življenja.

Davno sem že slutil, da ne ljubi denarja zaradi njega samega, da ga ne štedi zaradi prijetnosti, ki izvira iz kopičenja njegovega. Sedaj se njegove lastne besede potrdile mojo slutnjo, toda po pojasnitvi uganke nisem nikdar vprašal, ker sem

vedel, da je izražanje plemenitih in vzvišenih čustev navadno gotovim ljudem težje nego drugim težki grehi.

Preteklo je še nekaj mesecev. Vrnil sem se s precej daljnega, dolgega potovanja. Povedali so mi, da se Činjski ni pokazal že dalj nego teden niti pri meni niti v pisarni. »Ali veste, gospod?« je rekel predstojnik pisarne, ko me je videl iti v urad, »sestra Činjskega je nevarno zbolela, prosil me je za dopust za nekaj časa. Morda se mu je prvič v življenju pripetilo, da cele dneve ne piše. Slišal sem, da je bilo včeraj tam nekaj zdravnikov na posvetu. Porabil sem prve proste ure, da obiščem Činjskega. Ko sem stopil v njegovo stanovanje, sem res zagledal Marijano ležati na postelji, postavljeni nasproti vrat do veže, ki so bila pokrita s pregri- njalom, vzetim z enega izmed kovčkov. Marijana je bila v vročici, pol v nezave- sti, na glavi je imela isto rdečo ruto, ki jo je navadno nosila. Ko sem vstopil, je stal Činjski pri postelji, sklonjen nad bol- nico in ji je vtilal po zličici v usta zdravilo. Ko me je zaslišal, se je obrnil, poki- mal mi je z glavo na svidenje in je z očmi pokazal na stol.

izobrazitev, v mestih imamo industrijno, rokodelsko delavstvo, ki se zaveda svojega gospodarskega stališča, ki se drži kot stan, ki se pa tudi izobrazuje. Pri nas je že precej industrijskega dela, ob Adrijskem morju celo; Trst je veliko industrijno in trgovsko pristanišče, iz katerega izhaja velika omika za mase. Tudi na Hrvaškem, v Dalmaciji se vse to razvija. Velikanska bogatstva, ki jih krije zemlja na slovanskem jugu, se odpirajo, se hočejo izrabljati.

Ali naj se še izseljuje naš človek ven kot cenejši delavec v tuje industrije, v tujo kmetijo in naj se selijo Nemci, Lahji v naše kraje, kakor so že skozi stoletja! — Zgubljamo sedaj dosti naših najboljših moči po izselitvah, ki ali v tujini ostajajo, ali pa se vračajo uničeni, oslabljeni na telesu in duhu domov.

(Pride še.)

Vojna na Balkanu. Zdravstvene razmere v srbski vojni.

Piše dr. Just Bačar.

V Belemgradu, 6. nov.

Mojstersko se je izkazala srbska vojaška uprava s svojimi vojnimi načrti, izmed katerih ni niti eden izgrešil svojega cilja in pred kojimi se divi cela Evropa; ravnotako uzorno in premišljeno je poskrbela tudi za svoje ranjence.

Vsak polk ima po dva zdravnika, ki nudita na bojišču ranjencem prvo pomoč. Polki so sicer veliki, sedaj v bojnem času štejejo po 7—8000 mož. Sanitetno službo na bojišču opravljajo le srbski zdravniki. Domalega vsi domači zdravniki se nahajajo na bojnem polju kot rezervni častniki, vsled česar je v prvih dnevih izbruhov vojne zelo nedostajalo zdravnikov po srbskih mestih in v bolnicah. Vrh tega je vlada osnovala v Belemgradu v zadnjem tednu 14 novih rezervnih bolnic, katerih vsaka razpolaga povprečno s 300 posteljami in ker so tudi tukajšnje stalne bolnice napolnjene z ranjenci do zadnjega kotička, se je pomanjkanje zdravnikov tem bolj občutilo. A to je trajalo le nekaj dni, kajti došlo je mnogo tujih zdravnikov, zlasti Slovanov, ki so prostovoljno ponudili srbski vladi svojo pomoč.

V Belemgradu deluje sanitetni aparat najuzorneje. Belgrad razpolaga s precejšnjim številom javnih bolnic, ki so čisto nove in najmodernejše opravljene, da se lahko merijo s slovečimi inozemskimi klinikami. V sedanjem izjemnem položaju pa te bolnice niso zadoščale, zato je vlada namestila provizorne bolnice v javnih poslopih kakor v šolah, praznih vojašnicah in tudi z mnogih privatnih hiš plapolala bela zastava z velikim rdečim križem. Vse te bolnice so preskrbljene z vsemi najpotrebnejšimi kirurgičnimi in higienskiimi pripomočki.

»Bodite tako prijazni, gospod!« je šepetal, na kar je zopet dal sestri zdravilo. Toda tudi Marijana je zasliskala v sobi nenačuden šum in je hotela s trudom obrniti obraz v smeri k meni. »Marijanica, prosim te — vzemi zdravilo.«

»Zakaj me mučiš s temi zdravili,« je siknila žena, »pojdi že enkrat odhod in mi daj mir.«

Odmaknila je z roko žličko, ki jo je držal pri ujenih ustih in se je trudoma dvignila v posteljo.

»Kdo je to?« je vprašala in uprla na tla vročeno razgrete oči. »Aha,« je rekla čez dolgo časa, »zdi se mi, da je to gospod advokat — to je dobro, to je dobro.« Z očividnim trudom in zbirala raztresene misli v glavi in je začela vnovič govoriti z glasom, katerega grobost je bila še povečana z vročino naglice in težkim dihanjem.

»Dobro, da ste prišli, gospod... jaz ležim tu in neprenehoma mislim na to, da bi vas prosila... kaj sem hotela reči. Aha — Ako umrjem, bodite tako prijazni, usmilite se ga, pridite kedar k njemu in govorite z njim, zakaj živa duša ne pogleda nikoli k njemu. — Bodite tako prijazni, pazite včas, da me kosce mesa ali da spi-

V Belgrad prihajajo z vseh strani srbsko-turške meje dan na dan železniški vlaki z ranjenci. Srbi ne prikrivajo svojih žrtev. Znano je, da se nahaja v Belemgradu približno 6000 ranjencev. Pri tako izrednem številu bolnikov se dosedaj še ni pokazala nobena nalezljiva bolezen. Povdarjati moram, da ni došel do zdaj še noben ranjen vojak v Belgrad neobvezan, kakor je znano iz nemško-francoske vojne, da so bili ranjenci po cel teden neobvezani in umrli pozneje vsled zastrupljenja krvi.

Vsak srbski vojak nosi namreč s seboj po dva zavoja sterilizovane tkanine (gaze), s katero ga, če sam ne more in zdravnika ni v bližini, v slučaju ranjenja tovariš obveže. Tkanina je zavita v dvojen nepremokljiv trd papir. Če se vrv pretrže, se sterilizovana gaze avtomatično raztegne, n. da bi prišla v dotiko z roko. Te vrste zavoji so se izkazali kot izborni sanitetni vojni material, kajti tisočere rane z njimi prevezane so ostale popolnoma čiste, neinficirane.

Ranjenci dobijo prvo pomoč na bojnem polju od zdravnikov ali svojih tovarišev ter se na to prenesejo na prožnih nosilnicah v takozvane poljske bolnice, kjer se jim rane izčistijo in provizorno prevežejo, da se jih more transportirati v bolj oddaljene divizijske bolnice. V teh bolnicah se izvršujejo najnujnejše operacije: prevezi krvavečih žil, amputacije popolnoma zdrobljenih udov, ekstrakcije dosegljivih projektilov, uravnavanje zlomljenih členov itd. A tudi tu ne morejo ranjenci dolgo časa ostati vsled vednega dohajanja novih, ampak umakniti se morajo v notranjost dežele, zlasti v Belgrad. — Iz Kumanovga so došli vsi ranjenci direktno v Belgrad, katerih je bilo okrog 3000. —

Omenil sem že, da opravljajo sanitetno službo v belgrajskih bolnicah večinoma inozemski zdravniki in pa srbski rdeči križ, ki razpolaga z izredno velikim številom izšolanega strelništva. V postrežbi bolnikov tekmuje cel ostali srbski narod, kar ga ni odšlo v vojno; zlasti se odlikuje srbsko ženstvo in dijaštvo. Pri prihodu sprejme ranjence brezštevila množica ter jih obkroži s svežim cvetjem. V bolnicah jih čuvajo noč in dan, pazijo na vsak njih stek in vzdih, blažijo jim hude bolečine in krajšajo dolge ure s čitanjem o razveseljivih uspehih prodirajoče srbske armade.

Srbski vojak je tudi kot ranjenec junak. Zdravnik splošno navajen na ječanje in stokanje bolnikov, je iznenadjen, ko ga prosi ranjenec s prestreljenimi prsi ali s prevrtano glavo, naj ga že kmalu odpusti, da more isti zopet nad Turčine, v boj za domovino.

Rane po veliki večini niso težke z ozirom na življenje ranjencev. Povzročene so največ z navadnimi, brzostrelnimi in strojnimi puškami ter z granatami. Projektili, kjer so zadeli, so večinoma prevrtali dotični ud in dostikrat nalomili kost.

Tu naj sledi mala statistika ranjencev kirurg. oddelka belgrajske vojne bolnice. Izmed 760 ranjencev, ki so bili spre-

je kozarec kave — zakaj — ko me ne bo več tu — se umori z lakoto.«

»Marijana!« jo je prekinil Činjski, katerega obraz se je tresel in spreminjal, »zakaj govoriš o takih stvareh! Pozdravila se boš in boš živa.« V njegovi glavi so se oglasili tesnobni, plakajoči toni.

Žena se je zgrudila v blazinic. »Le nehaš s tarnanjem!« je rekla ježno. »Čemu tarnáš? Moj Bog! Če umrem, pa umrem! Grešila sem dovolj in pretrpela še več. Dobro je, da se to vendar enkrat že konča — — — V grobu je tiho — in tam ni ljudi... in te čarovnice s svojimi razuzdanci me ne bodo... me ne bodo... kaj sem hotela reči... Aha — kamen se ti odvali z vratu... Vzemi si le dekle — da ti pomete, zakuri... škoda, da ni bilo prej tako... lahko bi se oženil.«

Vnovič je trudoma obrnila k meni obraz.

»Prosim, gospod doktor — bodite tako prijazni — pregovorite ga, da ne bi ponodil nad tem pisanjem... on vas zelo spoštuje in ljubi — morda vas bo ubogal.«

Ni več mogla govoriti. Popolnoma je izgubila zavest. Prijela se je z obema rokama za glavo in je jokajoče bruhala

leti v zadnjih 10 dneh, je ranjenih 25 v noge, 2 v oči, 7 v grlo, 46 v prsa, 18 v trebuh, 3 v ledja, 2 v krvne žile, 4 v hrbtne možgane, ostali pa v kosti in členke rok ali nog ali pa le v mesne njih dele. Nalomi in prelomi kosti nahajamo med poškodbami precejšnje število, nekaj celo jako težkih slučajev. Najtežje poškodbe so povzročili šrapneli. Ti razmesarijo ali odnesejo cele ude. Rane od bajonetov so redke.

Celijo se rane zelo ugodno, približno 80% brez vsakih komplikacij. Reči moramo, da je moderno strelno orožje izvzemši granate bolj humano nego ono prejšnjega stoletja. Vzrok obstoji v tem, da projektil izstreljen iz moderne brzostrelne ali strojne puške leti s tako brzino in močjo skozi človeške ude, da povzroči razun prevrtanja ne napravi drugih poškodb. Krogline rane se dajo primerjati luknji napravljeni s svedrom v lesu. Odvisno je pa seveda, kake organe zadene projektil.

Nekaj strelnih poškodb imamo tudi v življensko važnih organih, in vendar se počutijo ranjenci — za kar se moramo zahvaliti le srečnemu slučaju — raznoma dobro. N. pr. v enem slučaju je vdrla krogla v glavo na temenu in izišla pod brado na vratu, v drugem slučaju je prebodla glavo od levega čela do desnega senca. 46 prsnih strelnih poškodb, pri katerih so prestreljena pljuča, v enem slučaju tudi srce, se istotako dobro počuti. Poškodbe kosti in členkov se izborno celijo izvzemši par težkih odprtih kostnih prelomov. Izmed 18 ranjencev na trebuhu nahajamo en slučaj prestreljen skozi in skozi, ki ne kaže nobenih slabih simptomov, izmed ostalih je 8 umrlo in pri 9 se je morala izvršiti operacija.

Sanitarne razmere v srbski vojni so torej nad vse zadovoljive, kar je vsekako pripisovati mojstersko urejenemu aparatu prve pomoči in veliki žilavosti srbskega naroda.

Potek bitke pri Lile Burgasu in Bunarhisarju.

Sofija 7. (Bul. tel. ag.) Boji na črti Lile Burgas Bunarhisar so se med 29. okt. in 2. nov. vršili tako: Turška armada je štela nad 120.000 mož in je razpolagala s 300 topovi in 65 eskadroni. Tekom pet dni trajajočega boja je turško desno krilo vedno prijemalo levo bulgarsko z namenom, da razdere stik z Lozengradom. Bulgarom pa se je posrečilo, da so radi svoje mogočne artilerije in sigurne infanterije pogнали sovražnika v beg in ga še zasledovali. Bojišče je bilo kakor s trupli posejano.

Tretjega dne je bulgarska sredina, ki jo je podpirala sila njenih topov, začela z ofenzivo. Infanterija je naskočila z bajonetnimi utrdbe, o katerih se je mislilo, da so nepremagljive in jih je — zasedla, potem je začela preganjati sovražnika, ki je brez glave bežal pred bulgarskimi zmagovalci.

Petega dne je prešlo naše levo krilo, pomnoženo od svežih čet, k odločilnemu napadu in je razpršilo sovražnika na celi črti, da je popustil svoje postojanke in

iz sebe nerazumljive besede.

Ko sem prišel drugega dne ob istem času k Činjskemu, je ležala Marijana tiho nepremično, z rokama na prsih sklenjenima in z zaprtimi očmi.

Zdravnik je rekel, da ni nobene nade več, mi je šepetal zelo tiho Činjski, »se je že spovedala. Duhovnik je ravnokar odšel...«

Na njegovem obrazu se ni pojavil nikak oster občutek. Usta in veke so zdaj pazdaj tresle in na udrtih licih se je prikazala ostro omejena rdečica.

Usta Marijanina so se počasi zganila.

»Bog bodi milostljiv meni, grešnici!« Rekla je to parkrat in se je trkala na prsi. Čez nekaj časa so se potočile izpod zaprtih vek dve tihi solzi in sta tekli po suhem, od vročice razpaljenem obrazu.

»Bog bodi milostljiv meni, grešnici!« je ponovila še enkrat z globokim vzdihom. Činjski se je sklonil nad posteljo in je prišil usta na čelo bolnice.

»Bog je pravičnejši od ljudi,« je šepetal. »On ti je že davno odpustil.«

Dva dni po tem so prinesli štirje cerkveni pomagači iz nizke, lesene hišice na umazano dvorišče rdečo pobarvano rakev, v kateri je počivalo Marijanino trup-

pobegnil. Bulgari so uplenili 42 brzostrelnih topov, več zastav, 150 vagonov z živilom in municijo in dve lokomotive. Tudi več skladišč z živilom je prešlo v njihovo last. Ujeli so 2800 Turkov.

Naše izgube so v teh bojih znesle 15.000 mrtvih in ranjenih, dočim se bliža število turških izgub štirideset tisoč. V tej bitki, ki jo smelo primerjamo oni pri Mukdeni, je bila turška armada skoro do cela uničena. V neredu se je umikal sovražnik, ki se že ni mogel več držati na utrjenih postojankah med Čorlu in Sarajem in se je ustavil še le pri Cataldži. Turška artilerija je tako pobita, da bo jedva mogla braniti Carigrad.

Grki v Solunu.

Atene, 8: Grške čete so zavzele Solun.

Srbi v Bitolju.

Belgrad, 8: Bitolj je v srbskih rokah.

V Solunu.

Opoldne 8. novembra 1912., na praznik Sv. Dimitrija, krščanskega mestnega patrona, so prikorakale grške čete v Solun.

Atene so bile razsvetljene. Nepopisno je veselje grškega naroda.

Srbi korakajo proti
Jadranskemu morju.

Armada generala Živkovića se je udeležila z artilerijo že zavzetja Djakova in koraka sedaj ob Drinu proti Skadru in proti morju.

General Janković po zavzetju Dibre koraka tudi proti morju.

adec Drača v srbske roke je gotova stvar.

Odrin.

Bulgari zasedli zopet dve
utrdbi.

Sofija, 8.: Bulgari so zasedli danes dve utrdbi pri Odrinu, in sicer Sejtantepe in Papas-Tepe.

Obe utrdbi sta med najvažnejšimi, zguba teh dveh utrdb znači za mesto, da je tu čas, ko se uda Bulgarom.

Krvavo zavzetje Prilepa.

Prilep, mesto kraljeviča Marka, okoli katerega imena je nanizana cela vrsta narodnih pesem, so zavzeli Srbi po hudem, hrvavem boju.

Bitka je trajala cela dva dni in ni bila nič manj strašna, kot ona pri Kumanovu. Do sovražnika je vodila samo ena pot in še ta je bila popolnoma neporabna za topove in vozove. Turkov je bilo 20 bataljonov s štirimi baterijami. Te silne turške pozicije bi lahko vzdržalo samo 10.000 Turkov. Srbi so zamogli pripeljati na bojišče samo eno baterijo. Vse velike te-

Dalje v prilogi.

lo. Pred krsto je šel duhovnik s križem, za njo je korakal Činjski poleg mene... nikdo drug. Dokler se je pomikal skromni in zelo tihi pogreb po ulicah, od drobnega dežja zameglelih, ni Činjski dvignil glave iznad udrtih prs. V globokem premišljevanju ni niti zapazil, da stopam poleg njega. Šele za mestom je dvignil zardele veke in ko me je zagledal, se je zelo začudil. Za hip pa so se zopet uprle njegove oči na rdeči krsti in se niso obrnile od nje, dokler je niso pokrile rumene plasti mokrega peska. Nato se je obrnil k meni in je s tresočimi ustnicami rekel: »Hvala vam!« Hotel je še nekaj povedati, toda glas mu je zamrl. Povesil je glavo in je šel skozi pokopališčna vrata med poljem po stezi, ki je držala v mesto.

Šel sem za njim, nisem ga hotel v tem trenutku motiti. Stopal je s počasnim, negotovim korakom. Vetr je stresel pekrino njegovega plašča in mu je bil v oči zimski dež. Sledil sem visoki, suhi postavi, ki se je pomikala naprej osamljena s sivo maglo, dokler ni utonila v sumni, oblijeni mestni ulici.

(Pride še.)

renske težkoče in turški odpor je morala premagati pehota sama. Turki so branili svoje položaje kakor lav. Srbska pehota je morala izvršiti naravnost nadčloveško delo.

Več važnih točk je padlo že tekom prvega dne v srbske roke. Med strašnim deževjem in silnim grmenjem turških topov so plezali Srbi po strmih skalah in z bajonetnim naskokom zavzeli eno pozicijo za drugo. Turška armada je bila drugoga dne že popolnoma razbita in se je z velikanskimi izgubami umaknila v največjem neredu proti Bitolju.

En mesec vojne.

Dne 9. oktobra so sporočili iz Beograda, da je črnogorski kralj Nikita dal svojim četam ukaz, naj prestopijo meje.

Danes je torej mesec dni, odkar je pričela vojna. — Pred mesecem dni si pač nikdo ni domišljeval, da bodo taki speli spremljali orožje balkanskih držav.

ZAHVALA

ODBORU V VRTOJBI ZA POBIRANJE DONESKOV RDEČEMU KRIŽU ČRNE-GORE.

V Vrtobji se je osnoval, kakor znano, odbor za pobiranje doneskov Rdečemu Križu Črnegore, ki je poslal nabrani denar naravnost v Cetinje.

Došla je z Rijeke taka-le zahvala:

Rijeka, 21. okt. 1912.

Maršalat Dvora
Njegovog Veličanstva
Kralja Gospodara.

Mnogo Poštovani Gospodine!

Slovenski se narod od uvijek odlikovao sa svog rodoljublja i sa svojih bratskih simpatija prema jednokrvnim balkanskim narodima. I Vaše Cijenjeno pismo od 31. 10. dokumentuje ove davno poznate osjećaje. Hvala Vam u ime Kralja Gospodara na željama i na bratskom prilogu.

Sa najodličnijem poštovanjem
Sledi podpis.

VELEVLASTI IN SRBIJA.

Avstrija in Italija imata baje dogovorjeno, da Srbija ne sme dobiti nobene luke ob Jadranskem morju. Povdarja se to zlasti za avstrijske strani.

Z nemške strani kažejo Srbiji milostno pot v Egejsko morje, češ, tam zadej ima lahko Srbija svojo luko in naj se to stvarno domeni z Avstrijo, Adrijansko morje pa mora biti prosto vsake srbske luke.

»Samouprava«, glasilo srbske vlade, pa vstraja pri tem, da mora dobiti Srbija luko ob Jadranskem morju, ker je to za njo življenska potreba.

V Rusiji, Angliji in Franciji se čujejo glasovi, ugodni za Srbijo. Zlasti Rusija se potegne za to, da dobi Srbija luko ob Jadranskem morju. — Avstrijska zunanja politika hodi zopet po nevarnih potih. Mesto se približati Srbiji in skrbeti za dobre trgovske zveze na Balkanu, imamo tu akcijo proti Srbiji, ki skonča najbrže neugodno za Avstrijo.

Balkanske države v svojih listih odklanjajo utikanje vlasti v balkanske zadeve, češ, da jih razrešijo že same.

Politični pregled.

Avstro-Ogrska.

Proračun zunanega ministerstva je bil sprejet v delegacijah. Stapinski je nasvetoval, da niso na mestu protislovenske tendence na jugu monarhije. Bacquehem je nasvetoval gledé Balkana nekaj mednarodnih luk in železnic.

Madjari in Turki. — V seji ogrskega odseka zun. min. delegacij je delegat Nagy obžaloval žalostno usodo Turčije, s katero smo bili zvezani po starem prijateljstvu!

V proračunskem odseku poslanske zbornice sta slovenska poslanca Jarc in Gostinčar v zvezi z Dulibičem pričela obrutkijo, ki naj bo baje izraz ogorčenosti zoper zatiranje Hrvatov pod komisarjem Cuvajem.

Inozemstvo.

V Združenih državah v Ameriki je bil dne 5. novembra izvoljen za predsednika ljudovlade demokrat Woodrow Wilson, ki je dobil 408 glasov; njegova nasprotnika Roosevelt 104 in dosedanji predsednik Taft 11 glasov.

Darovi.

Za Rdeči križ slov. balkanskih držav.

Neimenovani K 3.

Za Rdeči križ slov. balkanskih držav se je nabralo v Mirnu in Rupi 214 K 31 v. Hvala blagim darovalcem in nabiralcem!

Gospojnemu pomožnemu društvu Rdečega Križa za Goriško in Gradiško so došli novi darovi in sicer skupaj K 573'95. Mednje izkazanih darov je K 768'20; torej skupno, dosedaj K 1342'15.

Darovi za »Dijaško kuhinjo«. — Okrajna hranilnica in posojilnica v Sežani 10 K. Ign. Križman, nadučitelj v Dornbergu, nabral 20 K. A. Urbančič, nadučitelj, nabral 9'60 K. Prof. Ant. Gvaiz 10 K (članarina). Neimenovani št. 7 za november 5 K. Neimenovana gospa št. 1 za november 2 K. Iv. Gleščič gostilničar v Gorici, 3 K (članarina). Prof. Ravtar in Cimerman po 3 K (članarina). Ant. Šantel, šolski svetnik v p. v Gorici, 2 K. Ant. Hraš, c. kr. učitelj v Trstu, 20 K. Dr. Al. Franko, odvetnik v Gorici, 20 K (članarina). Fr. Cink, trgovec v Gorici, 3 K (članarina). Fr. Turel v Volčjdragi 1 K. Fr. Žerjat pri sv. Ivanu 2 K. Ernest Filipič, c. kr. orož. stražmešter v Pulju, 1'50 K. I. Nemec, tovarnar sodovke v Podgori, 5 K. Ivan Kravos, sedlar v Gorici, 5 K. Richter na Slapu 1 K. Prof. Cimerman prodal en blok 10 K. Ad. Urbančič, mesar v Gorici, 1'63 K. Na račun mesečnine je prišlo 123'68 K.

Za Ciril. Metodovo družbo se je nabralo v veseli družbi o priliki fantovskega večera g. Josipa Ivančiča, trgovca v Gorici K 17'52.

Domače vesti.

Naš rojak g. dr. Just Bačar se nahaja v Belgradu, kamor je pohitel, kakor že znano, pomagat ranjencem. Dr. Bačar je sedaj zdravnik v drugi rezervni bolnici v Belgradu. Opozorjamo na njegov lep danes priobčen dopis o sedanjem sanitetnem položaju v srbski vojni.

* Predavanje v Trgovskem Domu danes zvečer bo jako zanimivo, ker obravnava izredno aktualen predmet: Zgodovino hrvatsko-ogrskega konflikta. Težišče avstrijskega jugoslovanskega vprašanja leži danes v hrvatskem vprašanju. Vsled tega se moramo o tem vprašanju temeljito poučiti!

* Zadnje hrvatsko predavanje dr. Šilovića nam je ostalo vsem v izredno simpatičnem spominu. Tudi današnjega g. predavatelja hvalijo, da ni le izvrsten znanstvenik in rodoluben politik, ampak tudi dober govornik.

* Odličnega zagrebškega gosta prav pristrčno pozdravljamo goriški Slovenci. Naj bo udeležba pri njegovem predavanju dokaz gorkih bratskih simpatij do hrvatskega naroda pod Lukacs-Cuvajevim jarmom. Danes zvečer vsi v Trgovski Dom!

* V vrstnem redu predavanj »Narodne Prosvete« je morala nastati mala izpremembra. Predavatelj, ki je bil določen za dan 16. t. m., je zadržan radi nujnih študij. Vsled tega se bo vršila druga polovica predavanj v naslednjih dneh:

9. novembra: Dr. Ferdo pl. Šišić, r. i. vseuč. profesor, narodni poslanec na zajedniškem ogrsko-hrvatskem saboru in član »Jugoslovanske Akademije znanosti«: Hrvatsko - madjarski odnosi od l. 1790 do 1873.

23. novembra: Dr. Anton Dermota, odvetnik v Gorici; Reformacija, revolucija in evolucija.

30. novembra: Dr. Ernest Miller, r. i. vseučiliški profesor v Zagrebu: Glavne škole u kriminalnoj znanosti.

7. dec.: Ferdinand Seidl, c. kr. profesor višje realke v Gorici, član »Jugoslovanske Akademije znanosti«: Geološki izprehodi po goriški okolici.

11. dec.: Dr. Bogumil Vošnjak, docent vseučilišča v Zagrebu, Gorica: Početki moderne demokracije.

14. dec.: Dr. Karel Ozvald, c. kr. profesor višje gimnazije v Gorici: Bistvo in vzgojni pomen sugestije.

* Po novem letu se bo vršilo še 6 predavanj. Pogajanja z gg. predavatelji se še vrše. »Prosveta« izkuša pridobiti več prirodoslovnih predavanj. Natančneje bo pravočasno objavljeno. Med temi 6 predavanji bo tudi ono, ki odpade 16. nov,

Slovinci! Slovenke!

Onam, onamo! Šumi Marica! ... Iz stotisoč gri st. doneli ti priprosti a navduševalni narodni pesmici ter pozivali naše brate na Balkanu v boj proti dednemu sovragu-dušmaninu, proti stoletnemu teptalcu križa, svobode in kulture.

Potoki krvi zopet namakajo že itak s krvjo dosedaj brezpravne raje prenapito zemljo. Tisoči in tisoči so izkravali hoteč rešiti brate in tisoči in tisoči krvavijo »za krst častni in slobodu zlatnu«.

Njihove sveže rane apelujejo na Samaritane.

Moremo li mi Goričani ostati ravnodušni?

Ne in ne!

Podpisani odbor pričakuje, da se odzovete radevolje klicu na pomoč.

Darove, tudi najmanjše, bodisi v denarju ali v blagu, sprejemata blagajnika gg. **Jernej Kopač**, svečar v Gorici, ulica Sv. Antona in **Anton Koritnik**, trgovec v Gorici, Solska ulica.

— ODBOR „ZA RDEČI KRIŽ JUGOSLOVANSKIH DRŽAV“ V GORICI. —

Dr. Anton Breclj
primarij,
podpredsednik.

Dr. Peter Medvešek
odvet. kandidat,
predsednik.

Andrej Podgornik
dež. uradnik,
tajnik.

Jernej Kopač,
I. blagajnik.

Anton Koritnik,
II. blagajnik.

Odborniki: Anton Šapla, dr. Andrej Pavlica, Franjo Ferfila, dr. Fran Irgolič, Rudolf Drufovka, Ferdo Pinter.

Dobivamo dolge sezname z imeni darovalcev za Rdeči križ slov. balkanskih držav. Teh imen ne moremo priobčiti, ker nimamo prostora. Kar jih imamo doslej, če bi ta priobčili, bi bilo že nad eno kolono. Tega pa nam ne dopušča prostor. Naj bo pač prepričan vsak, kdor je daroval 20 K ali 20 v, da je storil dobro delo ter da pride denar na pravo mesto!

Ferdinand I., car Bulgarov. — Sedaj, ko zmaguje bulgarsko orožje, ko se širi dan na dan ozemlje bulgarskega carja Ferdinand, pišejo francoski listi: »Ne smemo pozabiti, da se pretaka po žilah bulgarskega carja najčistejša francoska kri. Car je namreč sin francoske princezine Klementine, ki je bila hči Louis Filipa.« Pa tudi nemški listi se šopirijo: »Ne smemo pozabiti, da se pretaka po žilah bulgarskega carja najčistejša nemška kri. Car je namreč sin nemškega princa Saksonsko-Koburske rodovine.« — Vzemimo slučaj, da bi Bulgari podlegli in da bi zmagovalo turško orožje, smo lahko gotovi in prepričani, da bi pisali francoski listi to, kar pišejo sedaj nemški listi o carju Ferdinandu in obratno. Nemci bi mu podtikali francosko pokoljenje, Francozi pa nemško.

Gledé na lov na Ferdinanda, čegav je, ali francoski ali nemški, treba pribiti, da se je car Ferdinand precej pobulgaril in vzgojil svojega sina prestolonaslednika Borisa, ki je tudi pravoslaven, čisto po bulgarsko. Najmanj toliko kot Ferdinand pa prihajajo v poštev bulgarski generali: v prvi vrsti generalissimus Savov, in drugi; Bulgari so tisti, ki zmagujejo in Bulgari so tisti, ki tepejo Nemci s Turki vred, od von der Goltz-paša, ki se Turkom tako slabo obnaša, dol do zadnjega nemškega lajtnančeka, ki je prišel Turkom na pomoč.

* Kolike vrednosti so razne strankarsko prikrojene sodbe o predavateljih »Narodne Prosvete«, kaže naslednji slučaj. Zadnjič so se z več ali manj duhovitimi dokazovanji spravili v »Gorici« nad dr. Borisa Zarnika in njegovo predavanje, ki nam je vsem izredno ugajalo. Seveda je bila sodba »Goričinih« učenjakov uničevalna. Pravkar izšla številka »Čas-a«, znanstvene revije Leonove družbe, pod uredništvom dr. Aleša Ušeničnika, pa prinaša v uvodniku, ki ga je napisal znani Terseglav, to le sodbo: »Biološke sestavke, ki so važni in temeljiti, priobčuje docent dr. Boris Zarnik, brez dvoma najbolj upoštevanja vredna znanstvena moč med našimi nasprotniki, ki si je tudi med biologi inozemstva že pridobil veljavo s svojimi samostojnimi izvajanjmi.« To samo pribijemo. Nadaljne sklepe si more napraviti vsakdo sam.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici je imelo dne 31. X. 1912 svoj letni občni zbor. Predsednik dr. Podgornik Karol je v svojem pozdravnem govoru prišel ne razveseljivo dejstvo, da se slovensko občinstvo, zlasti pa stariši gojencev zanima, premalo za društvo in za njegove občne zборе, kar je posebno sedaj graje vredno, ko je tudi to društvo prišlo v gnetnem oziru v nekako krizo. Nadeja pa se, da se bodo vsi poklicani krogi zdramili k intenzivnejšemu zanimanju in delu za to velekulturno institucijo.

Zapisnik lanskega obč. zbora ter poročili gg. tajnika in blagajnika se vzamejo na znanje, obema se izreče za njih trud zahvala.

V debati, ki se je razvila po teh poročilih, in ki se je pred vsem bavila z vprašanjem, kako pokriti grozeči deficit in društvo gnetno okrepiti, se je nasvetovalo, naj se začne z bolj sistematično agitacijo za člane in podpornike, zlasti naj se vsem sl. slovenskim občinam in županstvom ter denarnim zavodom pošlje prošnje za podporo: gotovo se ne bo odreklo tako nad strankami stoječemu društvu, ki mu je le za kulturno delo, za povzdigo umetnosti glasbe. Šramotno bi bilo, ako bi moralo to društvo vsled premalega vsestranskega zanimanja zanj zaspati, a šramota ne bi zadela nas, ki se trudimo vzdržati društvo na višku, ampak one, ki dasi so poklicani, ne store nič zanj.

Pohvalno se je še koncem debate omenilo listov »Soče« in »Edinosti«, ki sta rade volje prepuščala svoj prostor društvenim oglasom in vestem. Določi se je tudi v bodoče za društveni glasili.

Na to se je volil in konstituiral sledeči odbor: predsednik dr. K. Podgornik, odvetnik, podpredsednik Viktor Bežek, c. kr. ravnatelj, blagajnik Viktor Črnko, gospodar Artur Jakše, bančni uradnik, tajnik Cimerman Jakob, gim. supl., knjižničar Fran Povšič, gim. supl., nadzornik glasb. šole Fran Finžgar, c. kr. prof. ter odborniki dr. Fran Rošacher, gim. supl., Fran Gigoj, avskultant, Hrovatin Josip, dež. urad., Anton Turk učitelj, Gilčvert Drag. velepos., Silvan Pečenko in Milan Brajda, jurista — vsi v Gorici.

Goriški dopisniki izvgoriških listov pišejo prečesto razne čencarije in celo izmišljotine. Mi smo se že večkrat oglašili proti takim dopisnikom, ki le škodujejo naprednemu tisku. Sedaj je »Dan« tako srečen, da ima v Gorici dopisnika, ki opisuje reči, katere se niso zgodile. Včeraj n. pr. smo čitali v »Dnevu« poročilo o predavanju prošle sobote, da je predaval dr. Vošnjak, ter da je bilo občinstva manj kakor navadno. — V soboto pa ni bilo nobenega predavanja. »Dnevov« poročevalec si je vse izmislil. — Prizadeti, nehajte!

»Goriška Slovenska Mladina« — Jutrašnja plesna vajo počasti s svojo navzočnostjo gospod Ivan Umek, učitelj plesa iz Trsta. — Od 3.—4. ure pop. bodo novinci, neveseli plesa, dobrodošli, dala se jim bodo vsa potrebna teoretična in praktična pojasnila glede korakov, itd. Plesna vaja rične točno ob 4. uri, prosimo se točnosti. Ker se bo vršil 17. t. m. plesni venček z vojaškim orkestrom, ob kateri priliki se bodo izvajali plesi: »Četvorka«, »Beseda« in »Črnogorka«, želeli bi bilo velike udeležbe pri prihodnji plesni vaji, da se omogoči precizno izvajanje plesov na venčku. — »Veselični odsek G. S. M.«

Vest o prepovedi obiska naših predavanih gojenkam tukajšnjega učiteljskega odgovarja resnici. Tudi ne ona glede moškega učiteljskega. Vse take vesti so ostale le pobožna želja klerikalcev. Naš poročevalec je pač preveč verjel z izvestimi nameni razširjenemu zatrevanju o prepovedi predavanj. — Za tako prepoved ni tudi nobenega količaja tehtnega vzroka.

Odpri lekarni. — Jutri popoldne bosta odprti v Gorici lekarni Cristofolletti-Gliubich. V teh dveh lekarnah bo tudi pomožna služba v času od 10.—17. t. m.

Listnica uredništva: G. dopisniku iz mesta: Naznanite nam svoje ime! Se ni treba nič bati; ostane strogo tajno. Pisavo kolikortoliko že poznamo. — Dopisov, ne da bi vedeli ime avtorja, pa ne moremo priobčiti.

DOPISI.

Iz komenskega okraja.

Iz Komna. — Imenovanje častnih občanov v Komnu je izzvalo med našim občinstvom venkanski odpor.

Vajeni smo sicer, da mirno prenesemo marsikatero prijusko, ali kadar se že prehudu zapostavlja naše javne koristi, vskipi tudi v naših sicer tako mirnih ljudeh in tako je vskipelo polpreteklih dni v nas: dali smo duska svojemu užaljenemu ponosu, povedali smo naši večini v starešinstvu, da njih početje presega že vse meje ter da njih javno gospodarstvo nas pelje naravnost v pogubo. Prelomili ste, vi klerikalni starašine, obljubo, delati v dobrobit občine, prelomili ste nešteto krat to obljubo, kadar pa ste se tako daleč spozabili, da ste nas takorekoč prodali, tedaj pa je bila naša najsvetejša dolžnost, da javno protestiramo proti vašim izdajalskim sklepom, kajti seči smo morali po samoobrambi.

Ponavljamo: prodali ste nas! Kateri Bog daje pravico onim desetim častnim članom, ki ste jih vi izvolili, da bodo v bodoče odločevali izid obč. volitev? Ali nam morajo res tujci gospodovati v naši občini, v našem domu?! Sramujte se, da ste se tako izpozabili, da kličete tujca na pomoč proti soobčanom, samo zato, da bi ostali na krmilu občine!

Do tu in ne dalje! Vzdignili so se naši možje ter so v imenu vsega ljudstva Vam povedali, da čutijo še dovolj življenske sile v sebi, da se zavedajo še svojih občinskih pravic ter so podpisali to nezaupnico:

»Dogodki, ki se odigravajo v komenskem županstvu z vednostjo onih, ki so bili izvoljeni, da skrbijo za občni blagor in čast občine Komen, kažejo, da večina sedanjega starešinstva se ne briga za gospodarske interese občine, niti se ne zveni za ugled naše občine na zunan, ampak glavna skrb, ki vodi te može je osebnost. Podpisane gospodarje-volice pa je posebno iznenadilo imenovanje 10 častnih občanov v seji dne 19. oktobra t. l., to je takih ljudi, ki so nam popolnoma neznani in ravno tako so neznani onim starešinam in županu, ki so zato glasovali, kar je pokazal g. župan, ker ni znal dati nobenega pojasnila o po njem predlaganih častnih občanah. Po našem trdnem prepričanju nimajo predlagani nikakih zaslug za našo občino, zato ni povoda, da bi jih mi sprejeli v svojo sredo. Ti so: Dr. Anton Gregorčič, Josip Fon, dr. H. Stepančič, Ivan Berbuč, dr. A. Breclj, dr. Iv. Šusteršič, dr. Iv. Krek, Ivan Kalan, Karol Čigon in Karol Oblak.

Vi starešini ste napravili na naše pravice nemtemeljen naskok ne iz namena občini koristiti, kakor ste slovesno ob izvolitvi obljubili, niti iz osebnih interesov, ampak samo zato, da ste se maščevali. Vam 13. z županom vred, ki ste se drznili v našem imenu, proti naši volji, v škodo občinske uprave imenovati 10 oseb v častno občinstvo, povemo, da odklanjamo to, ter odločno izjavljamo, da Vam ne moremo kot takim zaupati ter Vam izrekamo odločno nezaupnico. Ravno tako izrekamo nezaupnico vsem onim 10, ki ste nam jih utihotapili za častne občane, ker ne dovoljujemo, da bi 13 oseb ukazovalo v imenu občine proti njeni volji. V celem obsegu odobravamo postopanje ob prodaji pravic občanov onih 11 starešin, ki so se temu protivili in varovali ugled občine.

Ravno tako ne zaupamo Vam kot občinskim zastopnikom z županom vred tudi iz spodaj navedenih razlogov:

1. Izgnali ste iz občine izbornega zdravnika — Slovenca dr. Rejo in nadomestili ga z dr. Fumekijem, o katerem so govorile vse poizvedbe, da mož ni sposoben za zdravnika. Tudi ste ga dražje z našim denarom plačevali. Pustili

ste potem občino več mesecev brez zdravnika in še le po tem namestili Italijana, (ki ne razume našega jezika) dr. Motha, o katerem sicer ne moremo danes soditi, vendar vemo, da ste mu določili večjo plačo, kakor jo je prejemal dr. Reja. 2. Odpustili ste iz službe izvrstnega občinskega tajnika, domačina Čotarja in namestili z drugim, ki ni sposoben za to mesto. 3. Za oddajo dela na občinskih poteh in vodah ste si zaračunili zamudo časa. 4. Kupili ste na svojo roko, ne da bi poprašali za to postavljene može, malovrednega, nelicenciranega bika in s tem oškodovali občanarje na uspehu v živinoreji. 5. Prikrili ste razglas deželnega odbora, ki je vabil živinorejce, naj si nakupijo glemljnih junic v Švici. To ugodnost ste prepustili samo svojemu tovarišu Frideriku Godniču, da si je nabavil tako žival. 6. Izdajate denar brez starešinstvenih sklepov. 7. Jemljete si odstotek od občinskih doklad, kateri Vam ne pritiče. 8. Ker ste 6000 kron denarja držali v blagajni samo zato, da ste pri letnem računu izkazali prebitok v gotovini, namesto plačati dolg »Tržaški posojilnici« oškodovali ste občino za polletne obresti v znesku 150 kron. 9. Kaplanu Makuc-u ste dali brezpotrebno nagrado, ter tako zopet oškodovali občino za nekaj stotakov. 10. Oškodovali ste občanarje iz nespametnim čiščenjem vodnjaka na »Tabru« brez prevdarka, da voda kljub visokim izdatkom ni užitna. 11. Red v klavnici se ne vzdržuje in izdatki so neutemeljeni. 12. Predlog starešine Žigon-a, ki je bil sprejet v starešinstveni seji soglasno, da se nasadi dreved proti Rihemberku, ga ni županstvo izvršilo, kar bi bilo za Komen važnega pomena.

Vsled tega izjavljamo podpisani gospodarji-občanarji ponovno, da takim možem ne zaupamo ter ne bomo odslej uvaževali nikakih odredb, ki bi prihajale od Vas, dokler stojite na čelu naše, doslej neomadeževane občine.

Prosimo slavno županstvo v Komnu, slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Sežani in slavni deželni odbor v Gorici, da blagovole to vzeti na znanje.

V Komnu, dne 26. oktobra 1912.

Nad dve tretjini gospodarjev-občanarjev podpisalo je ono izjavo! Tako je mnenje večine občanarjev. Čuli ste starašine in častni občani mnenje naše — pozivljamo vas, da izvajate konsekvence!

Kakor bi treščilo med nje, tako je zbegala naša izjava klerikalno večino v starešinstvu. S terorizmom in z lažjo lažijo sedaj okoli občanarjev-gospodarjev, da bi ti preklicali to izjavo. Gospod župan je povabil vse svoje dolžnike in dolžnike klerikalne posojilnice, ter jim grozil, da morajo takoj plačati — drugače bo del boben. Drugim zopet lažejo klerikalci, da bodo vseh, ki so podpisali navedeno izjavo tožili za — razžaljenje časti. V isti sapi pa pristavljajo, da jih je preveč podpisalo izjavo, ter da bi bilo preveč tožb. — Maščevanje in laž je klerikalno orožje. Vam pa, možje, ki ste se v trenutku njih izdaje naših občinskih pravic zavedli svoje dolžnosti, kličemo: vstrajajte pri svoji izjavi, ker vam ne more nikdo ničesar, ako — ste povedali svoje mišljenje, pač pa zahteva čast (ako jo imajo) vseh teh komur tiče izjava, da izvajajo konsekvence!

Eden za mnoge.

Gospodarske vesti.

Goriško vinarsko društvo je imelo v minulem letu prometa za 230.990 K 56 v. Društvo je končalo svoje upravno leto s čistim dobičkom 26 K 79 v. Rezervni zaklad znaša 757 K 8 v. Po premenjenih pravih znaša vsak dežel odslej 40 K in ne več 20 K.

Kmečka posojilnica v Prvačini sklicuje izvanredni občni zbor na dan 17. novembra t. l. ob 3. pop. v hiši št. 16. z dnevnim redom: Sprememba pravil. — Morebitni predlogi.

Povišanje obrestne mere na Angležkem. — Pričakuje se povišanje od 5% na 5½% ali pa celo na 6%. Ako se to zgodi, poskoči obrestna mera tudi pri avstro-ogrski banki na 6%, česar ni bilo že od angleško-burske vojne in od krize leta 1907.

Srbska renta. — Od dneva mobilizacije dalje so bile padle na vseh zunanjih

borzah 4% srbske rente na 65 od sto. Po zmagi srbske vojske pri Kumanovu in Skoplju je porastel kurs na 80 od sto. Na borzah so poskočile tudi bulgarske državne zadolžnice, dočim turške naglo padajo. Borza je vedno dober barometer.

Sokolski vestnik.

Martinov večer. — Lansko leto je bil »Martinov večer« eden najlepših zabavnih večerov. Obisk je bil nepričakovano velik. Zakaj ne bi bil letos ta večer še lepši. Prepričani v zaupanju, da goriško občinstvo želi odkritosrčno napredek v društvu, se nadeja tudi Goriški Sokol, da mu bodo Goričani pokazali zaupanje s tem, da se v največjem številu odzovejo njegovemu vabilu, ter pridejo v nedeljo lici-rat »Martinovo gos«, ki bo dobro teknila srečnemu dobitelju iste.

Spored za »Martinov večer« je zelo zabaven in raznovrsten, vsak četudi še tako resen se bo moral iz celega srca smejati različnim nastopom šaljive vsebine. Posebno opozarjamo na igro, v kateri nastopi pristen »rejbčan Urban«.

Vojaška godba bo zelo pridno svirala lepe komade med posameznimi točkami programa.

Pevski zbor bo pa zopet razveselil ljubitelje naše lepe pesmi s starimi in novimi pesmimi. O godbi iz devete dežele pa molčim, ker hoče ta godba, ki ni še nikjer nastopila, vsakogar iznenaditi.

Jutri (nedelja), ob 8 uri zv. je pričetek »Martinovega večera«, in takrat na veselo snidenje in korajžno liciiranje »Martinove gosi«. — Na zdar!

Telefonska poročila.

Zadnje vesti.

Z BOJIŠČA.

Sveta vojna proklamirana.

Panika v Carigradu.

Carigrad: Šejk ul Izlam je proklamiral sveto vojno proti kristijanom. Prestolonaslednik ponese zeleno zastavo na čelo turške armade.

Panika v mestu narašča. Kolera razsaja. Ulice so polne soldateske in beguncev izpred Čataldže, ulice izgledajo kakor taborišča. Soldateska, pobegla izpred Čataldže, je popolnoma demoralizirana in povzroča povsod strah.

Evropske ladje pred Carigradom.

Carigrad: Poveljniki pred Carigradom dospelih evropskih ladij hočejo izkrcati svoje vojaštvo, kakor hitro se pojavijo prvi večji nemiri proti krščanski prebivalstvu.

Turška grožnja z masakri.

Carigrad: Veliki vezir Kiamil Paša je zagrozil evropskim poslanikom, da bodo izbruhnili masakri na krščanskih prebivalcih takoj, kakor hitro se pred mestom pojavijo Bulgari.

Bulgari hočejo obdržati Carigrad.

Sofija: V političnih krogih se vzdružuje vest, da bodo Bulgari Carigrad ne le zavzeli, temveč, da ga hočejo tudi obdržati.

Avstrijsko stališče.

Dunaj: Poslanik Ugron je dobil sinoči nalogo, skupno z nemškimi in italijanskimi poslaniki precizirati srbski vladi avstrijsko stališče, ki je zavzema obenem tudi Italija.

Srbska oficijozna »Samouprava« pa nasproti temu vztraja na stališču, DA MORAJO SRBI DO MORJA.

Glede Albanije zahtevajo, naj se razdeli med Srbijo, Grško in Črnogoro, ker bi v nasprotnem slučaju bila predmet vednih konfliktov. S tem stališčem soglaša cela balkanska zveza.

Ali je še mogoče lokaliziranje vojne?

Dunaj: Presoja mednarodnega položaja je jako pesimistična. Dunajski listi vprašujejo: ALI JE ŠE MOGOČE LOKALIZIRANJE VOJNE V TAKO KRIČNEM POLOŽAJU?

V Solunu.

A tene: Grki so zasedli Solun, Mesto je v jako žalostnem stanju.

Turki so pred zavzetjem mesta odprli jetnišnice in spustili zločince na prost. Zločinci počenljajo po mestu strašne grozovitosti, kollejo vsevprek, požigajo in ropajo.

A tene: V Solunu je izbruhnila epidemija. Pred mesto so dospеле ena grška križarka in 3 torpedovke.

Slavlje v Atenah.

Raktivani prefekt Soluna.

A tene: Po zavzetju Soluna je začelo tukaj splošno slavlje, vršila se je velika manifestacija, celo mesto je bilo sinoči svečano razsvetljeno. Življenje je živahno, mase ljudstva so kričale: »Živela armada, živel Venizelos!«

Grška vlada je imenovala Raktivana za prefekta Soluna. (Iz tega se da sklepati, da pripade Solun Grčiji).

Vestj o padcu Bitolja.

Belgrad: Po privatnih poročilih, ki prihajajo v Belgrad, je Bitolj padel v srbske roke. Uvedena je srbska uprava.

Grška flotila.

Belgrad: Grška flotila je izkrcala ob levem bregu Marice vojaštvo.

Zbira se pred Dardanelami, da se zoperstavi turškemu brodomu, ki hoče udreti pred Carigrad.

Pri Čataldži Bulgari zmagovalci.

Carigrad: Po vesteh, ki prihajajo izpred Čataldže, so Bulgari na vsej črti zmagoviti.

Dunaj: (3. pop.) Iz Sofije je prišla vest, da so Bulgari zavzeli že vse važnejše pozicije pri Čataldži, na katere so se mogli Turki še opirati.

Ljut boj pri Drami.

Carigrad: Pri Drami se vrši ljut boj med Bulgari in Turki.

Avdijenca.

Budimpešta: Naš cesar je sprejel danes v avdijenci zunanega ministra ter nemškega poslanika.

Obstrukcija v budjetnem odseku.

Slov. klerikalci se pretepajo.

Dunaj: Hrvatsko-slovenski klerikalci so včeraj započeli obstrukcijo v budjetnem odseku nadaljevalj trajala je od sinoči od 6. ure pa danes do pohtreje ure jutraj. Prišlo je do krakov in pretepov. Poslanec Jarec in Malik sta se kepala s tintniki in čašami, Ranjen pa ni bil nikdo. Seja je bila ob 3/3 zaključena.

V kuloarjih je potem prišlo še do pretepov med slovenskimi klerikalci in češkimi socijalnimi demokrati.

Razne vesti.

V Carigrad! — Vedno bolj se zatrjuje, da hočejo korakati v Carigrad po zavzetju, vsi štirje balkanski kralji: bulgarski, srbski, črnogorski in grški.

Turki bežijo v Malo Azijo. — Iz Carigrada poročajo, da je v Carigradu polno vozov, napolnjenih s prtljago in gospodarskim orodjem ter drugimi rečmi. Vse je pripravljeno, da se prepelje v Malo Azijo.

»Balkanska carica«, drama v treh dejanjih. Spisal Nikolaj I., kralj Črnogore. — V slovenskem gledališču v Trstu prizorijo jutri dramo črnogorskega kralja, prav primerno gleda na sedanjo vojno na Balkanu. Nikolaj je pel v Balkanski carici lepo pesem o združitvi Srbov, Bulgarov in Grkov; videl je v duhu najprej to, kar se je letos zgodilo.

Skader je v turških rokah že od leta 1478. Po smrti princa Skanderbega (1467) je bil Skader pod oblastjo Benečanov. Ali Turki so videli važnost Skadra ter so se ga hoteli polastiti. Petnajst mesecev so oblegali Turki Skader, predno se je udal. Dne 25. jan. 1479. je bil sklenjen mir med Benečansko republiko in Turčijo. Iz Skadra je takrat odšlo 450 moških in 150 žensk, katerim je benečanska republika nakazala zemljišča v Gradišču in okolici v Furlaniji. Drugi so bežali v albanske gore.

Dalje na poti strani.

Klub slovenskih tehnikov v Pragi je izvolil na rednem občnem zboru 4. XI. za zimski tečaj sledeči odbor: predsednik Gustav Zupanič, cand. mehi., podpredsednik: Ognjeslav Perko, stud. ing., tajnik: Fran Claffarin, stud. kult., blagajnik: Hinko Pajer, stud. mehi., knjižničar: Josip Žerlav, stud. ing., preglednika: Ivan Leben, cand. ing., Jože Jelenec, cand. arch.

Turški ujetniki v Belogradu. Dne 3. t. m. je došlo v Belgrad zopet okoli 1000 turških ujetnikov, katerih je doslej že okoli 4000.

V Belgrad so pripeljani tudi 4 arnavtske prvake. Ti so: Šaban paša, trgovec v Skoplju in turški vojni liferant, njegov sinovec Abduraman Nedji beg Draga iz Mitrovice in Asanbej; ta dva sta bila turška poslanca.

Velikanski boranjski gozd v Srbiji gori že nekaj dni. Škoda je ogromna. Sumi se, da je zažgala gozd sovražna roka.

Dum-dum bombe so uporabljali Turki v bitki pri Kumanovu, daš so te bombe po mednarodnem pravu prepovedane. Zdravniki so tudi konstatirali rane, prihajajoče od takih bomb. Ali Turki so bili navzlic uporabi takih bomb pri Kumanovu strašno tepeni in so tekli s svojimi nemškimi oficirji vred z bojišča, kjer so postali prav »dumm, dumm«!

Bogat Kozak s Kavkaza je prišel v Belgrad, da se gre bojevati proti Turčinu. Od doma je pobegnil in pisal starišem šele, ko je bil že čez mejo. Sedaj se bori v srbskih vrstah. — Prosil je, prišedši v Carigrad, naj ga uvrstijo med prostovoljce. Ker jih več ne sprejemljejo, so mu prošnjo odbili; sam vojni minister pa mu je rekel, da tudi ni več orožja na razpolago. Rus pa je šel v prodajalno in kupil puško Mauserjevega sistema. Na to je smel oditi na bojišče.

Prestolnica nove Srbije najbrže ne bo več Belgrad, marveč Skoplje, kar je naravnije s stratežičnega in geografskega ozira. Belgrad je čito na meji proti Avstriji in izložen prvemu napadu. Ob aneksiji Bosne in Hercegovine na primer je bila prenešana srbska državna blagajna v Kragujevac in vse drugo, kar je sicer v prestolnici. Belgrad šteje 86.000 prebivalcev, Skoplje 54.000. Prizren 62.000. Seveda Skoplje treba šele pretvoriti v pravo mesto, kajti doslej je bilo tam vse po turško. O tem bo govora na skupščini, ki bo sklicana v Skoplje; tam bodo carovali srbski carji.

V Zagrebu je analfabetov 10.000. — Sedaj odpirajo tečaje za analfabete v vseh ljudskih šolah v mestu.

Vpisovanje javne imovine v zemljiške knjige.

(Konec.)

Lastninske razmere glede javne imovine so čisto nepojasnjene. Pri najvažnejših vrstah javne imovine, namreč pri trgih, poteh in javnem vodovju, nimamo še do danes zakonske ureditve glede njih lastninskega razmerja. Sodnije bi torej pogosto ne imele materialno-pravne podlage za svoje razsodbe. Stranke bi čisto ne bile v stanu priskrbeti dejanske podlage za sodnikovo odločbo, ako bi se naj uradoma vpisali vsi predmeti javne imovine v zemljiške knjige in bi se pri vsakem takem predmetu sililo na to, da se ugotovi lastnik. Nbroj sedaj počivajočih vprašanj bi se pojavil in zahteval takojšnje odločbe, kar bi dovedlo, kakor smo že prej omenili, do dolgih in dragih pravd. To pa ni potrebno, še manj pa si smemo kaj takega želeti. Vsi interesi se bodo zadostno varovali, ako se omogoči njemu, ki smatra potrebnim zasledovati svoje pravice, da da vpisati v zemljiško knjigo svojo lastninsko pravico ali stvarno uživalno pravico do nepremičnine, ki spada k javni imovini.

V tem smislu je sestavljen zakonski načrt, ki pride v razpravo v prihodnjem deželnozbornem zasedanju. Po tem zakonu se namreč vknjiži javna imovina le na naličen predlog. Predlog more staviti le kdor ima praven interes na vknjižbi. V prvi vrsti so torej upravičeni staviti predloge organi, ki im je maloženo upravljanje javne stvari (občina za občinske poti in občinske prostore, cestni odbor za skladovne ceste itd.); zraven njih pa tudi dru-

ge stvarno upravičene osebe, ki pa morajo pravico, ki se naj vknjiži, tako dokazati, kakor to predpisuje zakon o napravi novih zemljiških knjig. Na Tirolskem in Predarelskem se skoro nikdar ni vpisal lastnik; večinoma so se zadovoljili s tem, da so imeli v razvidnosti, kakšno naj je zemljišče kot javna imovina. Pri rečnih strugah javnih voda je bilo to skoro v vsakem slučaju v navadi; pač pa so vpisali veliko število zasebnih pravic do javne vodne imovine, ki so tako postale primeren objekt za obremenjevanja. Najbrže bodo tudi pri nas nastale take razmere, ko bo načrt, ki o njem govorimo, postal zakon. Ta bo nudil služnostnim upravičencem priliko, da si izposlujejo vknjižbo javne imovine, do katere imajo po določenih obsega zemljiškoknjižnega zakona stvarno, za vknjižbo primerno pravico; zajedno z vknjižbo javne imovine pa bodo mogli izposlovati vknjižbo svojih pravic na tako nastali zemljiškoknjižni vložek. V varstvo pravic služnostnega upravičenca ni treba, da je vknjižen lastnik, in tudi ni dopustno, da bi bil kdo proti svoji volji vpisan kot lastnik.

Ker se naj vknjiži javna imovina le na naličen predlog, pridemo do tega, da se bo najbrže vpisal v zemljiško knjigo le del javne imovine; ostala imovina bi se, kakor doslej, zaznamovala le v posebnem zaznamku kot nepremičnina, ki ni razvidna iz nobene zemljiške knjige. Ta razlika v postopanju z javno imovino pa naj nam ne dela skrbi. Enake razmere vladajo tudi v Nemčiji in niso povzročile nikakih težkoč.

Za potnimi in cestnimi parcelami so struge javnega vodovja (vodne parcele) največja in najvažnejša skupina nepremičnin javne imovine. Pravni odnosi javne vodne imovine pa se tako razlikujejo od pravnih odnosov ostale javne imovine, da je treba zanje posebnega postopanja, ki odgovarja njihovim posebnim lastnostim. Lastninsko razmerje je v zelo redkih slučajih popolnoma pojasnjeno. Zraven lastnine rečne struge se mora upoštevati tudi pravica rabe tekoče vode, kajti nasproti tej pravici zaostaja pravica uporabe rečne struge daleč zadaj. Za razvidnost najčesteje ponavljajočih se vodnih pravic je zadostno poskrbljeno z vodno knjigo. Ako bi se take pravice povsem na splošno vpisovale tudi v zemljiško knjigo, n. pr. kot služnosti na vknjiženi javni vodni imovini, bi bilo težko se izogniti dvojnemu in nasprotujočim si vpisovanjem v zemljiški knjigi in v vodni knjigi; to pa se mora vsekakor preprečiti.

Vodno knjigo voditi in varovati javne interese v vseh vprašanjih, tičočih se javne vodne imovine, morajo upravne oblasti, ki se jim torej mora dati prilika udeleževati se vseh razprav, zadevajočih vknjižbo javne vodne imovine in dotičnih zasebnih stvarnih pravic. Gre se za to, da se prepreči, da bi se vpisale v zemljiško knjigo vodoupravne pravice javnopravnega značaja — ki se naj obravnavajo po določenih vodopravnega zakona — v škodo skupnosti kot služnosti ali drugačne zasebne stvarne pravice do javnega vodovja. Iz tega razloga določa zakonski načrt, da se smejo pri zemljiškoknjižnih vložkih, odprtih za javno vodno imovino, vknjižiti lastninska pravica in vodoupravne pravice le s pritrditvijo politične deželne oblasti, ki naj jo potem predloži sodišču.

Tak upliv upravnih oblasti na notranji ustroj zemljiške knjige ni nobena novost, kajti naličen upliv glede zemljišč deželne deske (kjer take obstojajo), se je zagotovil v večini dežel upravnim oblastim v zakonih o napravi novih zemljiških knjig iz razlogov javnega prava.

Javna imovina in na njej obstoječe, za vknjižbo godne zasebne pravice, se vknjižijo v interesu predlagatelja. Pravičeno je torej, da odpadejo manj troški, ki nastanejo z njegovim predlogom. Zdi se pa, da ne bodo veliki. Največ se bo šlo za troške glede objave v uradnih listih in le redko za sodne komisijske troške, kajti razprave se bodo mogle praviloma izvršiti brez poizvedovanj na licu mesta. Tretje osebe, ki se udeležijo teh razprav in poizvedovanj v svrhu varovanja svojih pravic, morajo same prenašati dotične troške. Te osebe nimajo nobene pravice zahtevati od predlagatelja povrnitev stroškov, ker se gre za stvar zvešporednega postopanja, v katerem morajo stranke na-

čeloma same plačati troške, ki so združeni z varovanjem njih lastnih interesov.

Glede postopanja pri vknjižbi javne imovine ni treba novih predpisov, marveč veljajo dotični že izdani zakoni.

Zakonski načrt, ki ga deželni odbor predloži dež. zboru v prihodnjem zasedanju, se glasi tako-le:

Člen I.

Deloma preminjeva § 2. in 9. zakona z dne 5. novembra 1884. dež. zak. št. 2. iz leta 1875. se določa:

§ 1. — Nepremičnine vpisane v zaznamku javne imovine, naj se na predlog sprejmejo v zemljiško knjigo.

Predlog je upravičen staviti javni organ, ki je poklican oskrbovati nepremičnino, kakor tudi vsakdo, ki ima pravico do zemljišča (§ 9. zemljiškoknjižnega zakona).

§ 2. V lastninskem listu naj bo na prvem mestu razvidna kakovost zemljišča kot javne imovine.

Lastninska pravica se sme vpisati le s pritrditvijo lastnika, njena vknjižba more tudi izostati.

§ 3. — Za vpis rečne struge javnega vodovja v zemljiško knjigo in za vpis lastninske pravice do nje, kakor tudi za vpis zasebnih pravic na javni vodni imovini, je treba pritrditve politične deželne oblasti. Pritrditev mora izposlovati predlagatelj in jo izkazati sodišču.

§ 4. — Troške za deležbo strank in njihovih zastopnikov pri poizvedovanjih in razpravah, kakor tudi troške za vročitve, morajo plačati dotične stranke.

MOJA STARA

Izkušnja je in ostane, da je najboljšo sredstvo za odpravo poletnih izpahljajev, za doseg, za ohranitev nežne in mehke kože ter bele polti **lijano mlečnato mlo**. Znamka konjiček tvrdke Bergman & Co., Tetschen a/E. Komad stane 80 vin. in se dobiva v vseh lekarnah, mirodilnicah, parfumerijah in podobnih trgovinah. Bergmanova lilijna krema „Manera“ slovi radi tega, ker se dobi po uporabi iste jako nežne in bele roke. 1 tuba stane 70 vin. Dobiva se povsod.

Ostale izdatke, ki so združeni s poizvedovanji, iz razpravami in oklicne troške, mora plačati predlagatelj.

Člen II.

Izvršitev tega zakona je naročena mojemu pravosodnemu ministru.

»Samouprava«.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.
Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič).
Zaloga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primorca«.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 80 vin. Ako je oglas obsežnejši se računa za vsako besedo 3 vin. **Najpripravnije inseriranje za trgovce in obrtnike.** Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na deseti (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Lovska psica, pristne istrske pasme brakinja, bele barve, 8 leta stara, je na prodaj. Jamči se, da izvrstno sledi vsaki divjačini kakor tudi da jo dolgo časa zasleduje. — Natančneje se pozve pri g. Ad. Ivaničiču, trgovcu v Kanalu. 457-2

Deutsche perfecte Köch n. 28 Jahre alt für Restaurant oder Hôtel; als Wirtschafterin zu einzelem Herrn. Geht auch auswärts. 456-2

Fotograf A. Jerkič slikal bode odslej pri slabem, temnem vremenu in tudi zvečer pri električni svetilki „Jupiter“. — Senzacionalna novost, krasen umetniški efekt!

Slovenska šivilja se priporoča cenjenim damam in gospojam. — Izdeluje obleke in kostume po najnovejši modi Josipina Bregantič, ulica Caserma št. 5, III. nad. 417-1

Moll-ov Seidlitz-prašek

je za na želodcu trpeče neprekosljivo sredstvo katero ima prednost pred vsemi drugimi dražilnimi čistil. kroglicami in grenčicami.

Cena orig. škatlje K 2-
Ponarejanje se sodnijsko zasleduje.

Mollo-vo Franc. žganje in sol

Ja ribanje života. — Boletine olajšujoče in okrepujoče stanozno sredstvo proti trganju in prehlajenju vsake vrste.

Orig. steklenica K 2-

Na prodaj po vseh lekarnah in mirodilnicah. Glavna lekarna

A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik, Dunaj,

Tuchlauben 9.

Zaloga v Gorici v lekarni: **A. Gironcoli,**

G. Cristofoletti.

V ulici G. Carducci (hiša Orzan) št. 17 sem odprl

ново prodajalno izgotovljenih oblek

za gospode in otroke,
različnega perila, pletenih predmetov itd. itd.

Use po zelo nizki ceni.

Priporočam se za obilen obisk in zagotavljam cenj. odjemalcem dobro postrežbo.

Z odličnim spoštovanjem

lv. Felberbaum.

Naročajte
„Sočo“ in „Primorca“.

Inserirajte
v „Soči“ in „Primorcu“.

Za vsa v svojo široko spadajoča dela se toplo priporoča

IGNAC MALI,

čevljiarski mojster
Gorica, Via Morelli štev. 6.

Zaloga galoš in gamaš.
Izvršujejo se tudi popravila istih.

436-8

Nanut & Bregant
avtorizovana stavbena turška
v Gorici

ulica Adelaide Ristori štev. 5
se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

A. vd. Berini
Gorica, Šolska ulica št. 2.
velika zaloga
oljkinega olja
prve vrste

najboljše vrste iz Istre, Dalmacije, Mollette, Bari in Nice
a prodajo na drobno in debelo.
Prodaja na drobno: Kron — 96, 104, 112, 120, 128, 136, 144, 160, 180, 2—, 240 za luči po 72 vin.
Na debelo cene ugodne.
Pošilja poštnine prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne uporabe olja; po uporabi se spet zamenja s polno.
Pravi vinski kis in navaden. Zaloga mila in sveč.
Cene zmerne.

Dražbeni oklic.

Dne 14. novembra 1912 se bode na prostovoljni dražbi prodalo vse v konkurzno maso trgovca **Arturo Avanzini** v Gorici spadajoče modno blago, pletenine itd. v cenilni vrednosti **45.618 K**, vse skupaj najboljšemu ponudniku.

Dražba se bode vršila med 4. in 5. uro popoldne v prodajalnih prostorih **Corso Verdi št. 39**.

Do takratne pismene in pa ustmene ponudbe na dražbi se sprejemajo od podpisanega upravitelja konkurzne mase le proti položitvi **10% varščine**.

Pojasnila itd. daje upravitelj konkurzne mase **A. Avanzini**, **dr. Dragotin Treo**, odvetnik v Gorici.

458-2

Gamaše - Galoše

J. Drufovka

Gorica, Gosposka ulica 3
nasproti „Monta“.

ČAS JE,

da se ob bližajočih se božičnih praznikih naroči z dopisnico zastoj in poštnine prosto moj veleilustrovani glavni katalog s 4000 slikami raznovrstnih rabljivih predmetov in daril.

C. in kr. dvorni dobavitelj HANNS KONRAD,
razpošiljalnica v Brüx-u št. 1220 (Češko).

Niklaste žepne ure K 4-20 srebrne ure K 8-40
niklasti budilnik „2-90 ure z niklom „8-50
ure s kuharico „8-50 harmonike „5-
gosi „5-80 samokresi „6-
manufakturno, usnjeno, jekleno blago, gospodinjstvi predmeti, potrebščine za kadilce, igrače i. t. d. v bogati izbiri.

Razpošilja po povzetju ali proti naprej poslanem denarju. Nikak riziko! Zamenjava devoljena ali pa se vrne denar.

Vpokojeni orožniški postajevođa išče

kako primerno službo

kakor: nadzornik, pisar, knjigovodja itd.

Nastopi lahko takoj.

Ponudbe pod šifro „Služba“, pošto-ležeče v Siražišču pri Kranju.

456-1

Naravno vino staro in novo, belo in črno

431-3

po 52 vin. liter.

Naravno žganje po K 140.

Pošilja se tudi po pošti v zavojih od 5 litrov.
Gorica, Via Teatro 20. Vidmar.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen
GORICA

Jos. Verdi tekališče štev. 32.

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate kroge, zlate mostove, zobe na kaučukove plošče, uravnavanje krivo stojećih zob. Plomb. vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju
od 9. ure dop. do 5. ure pop.

Novost!

Dovtipi 1912

B. R. G. M. štev. 526081.

Novost!

Novoletne šaljive razglednice,

ki se jih še dosedaj ni videlo. Vsaka razglednica ima svoj dovtip. Nedosegljivo, humoristično in vzbuja senzacijo. Vsaka, tudi najmanjša pošiljatev je izbrana in vsaka razglednica v zavrtku.

Le mi imate edino prodajo.

10 originalnih uzorcev proti vpošiljavi 75 vin.
25 komadov K 1-
50 „ „ „ 1-75
100 „ „ „ 3-
Povzetje stane 40 vin. več.

V plačilo se sprejme znamke vseh delov sveta.

Iščejo se prodajalci.

Habighorst & Co.

Bochum i. W. — Nemčija.

Poštni predal št. 149.

S. 449-2, P. 149-83

Lekarna Cristofolletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokfižovo) jetrno olje.
Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti.
Izvirna steklenica tega olja naravno rmenne barve po K 140, bele barve K 2.
Trskino železnato jetrno olje.

Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jedcem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezn, otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

OPOMBA. Olje, katerega naročam direktno iz Norveške, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju, predno se napolni steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim č. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofollettijsva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Češko posteljno perje po ceni

1 kg sivega perja K 2—, boljše vrste K 240, pol belo po K 340, belo K 480, prima za pernice K 6—, še boljše vrste K 740, boljše vrste K 840, najboljše in snežno-belo K 960.

Izgotovljene postelje iz gostega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga dobro napolnjena pernica ali blazina 180 cm dolga in 106 cm široka K 10, 12, 15, 18, 200 cm dolga in 140 cm široka K 13, 15, 18, 21. Blazine za pod glavo 80 cm dolge, 58 cm široke K 3, 350, 4—: 90 cm dolge in 70 cm široke K 450, 550, 6—. Neugajajoče se zamenja ali pa vrne denar! — Bogato ilustrovani katalog se pošlje vsakomur zastoj in franko.

Benedikt Sachsel, Lobes št. 983 pri Plznu (Češko).

Glavna zaloga Palma podpetnikov

A. Drufovka

Gorica, Raštelj 3.

Zaloga usnja.

Meso po ceni!

Razpošiljam vsak dan sveže zaklano meso volovsko, telečje in ovčje v poštnih zavojih po 5 kg, franko po povzetju le za K 480. Prašičje meso K 580. — Strogo solidna postrežba. Prosi se napisati naslov pravilno.

G. Szabo, Herinose — Ogersko.

454-1

udlikovana pekarija in sladčičarna

Karol Draščik

v Gorici na Koru v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinerega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Ušesno olje

višjega štabnega zdravnika in fizika dr. G. Schmiedta olje v črni in popolnoma čisto.

gluhoto, ušesni tok, ušesno brenčanje in naglubo.

Tudi pri zastarelih slučajih.

Cena steklenice K 4— z navodilom vred.

Dobiva se v lekarni **G. Cristofolletti v Gorici.**

Slovenska mesnica

v Gorici,

ulica Treh kraljev 16

(Via Tre Re 16) pri kavarni Dogana

Največja izber v Gorici govejega mesa, telečine in svinjine. Meso je prve vrste. Dobi se vedno svežo divjačino in doma pilano kuretnino.

Cene zmerne, brez konkurence, postrežba uljudna. — Na željo odjemalcev se dostavlja meso na dom.

Za obilen obisk se toplo priporoča udani

424-22

Andrej Frandolič, mesar.

Millioni ljudi

je odpravilo

Kašelj

hripavost, katar, zasliženost, krčni in oslovski kašelj s

Kaiserjevimi

prsnimi karamelami

z znamko 3 jelke.

6100 notarsko potrjenih priznanj od raznih zdravnikov in privatnikov, kateri jamčijo za dober uspeh.

Bonboni so jako lahko zaužitni in okusni.

Zavojčki so po 20 ali 40 vin., doze po 60 vin.

Dobiva se v lekarnah pri G. Cristofolletti, c. kr. dvorni dobavitelj, L. Gliubich, C. B. Pontoni, Ruggiero Küner

A. de Gironcoli, v mirodilnici A. Mazzoli, v lekarnah: Jurji Hus v Vipavi, L. Kurschen v Ajelu in Maks

Kozower v Ajdovščini.

Podružnica

„Ljubljanske kreditne banke“

— se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. —

Vloge na knjižice obrestuje po 4½%, vloge v tekočem računu po dogovoru.

Centrala v Ljubljani.

v GORICI

— Delniška glavica K 8.000.000. —

— Rezervni zaklad K 800.000. —

PODRUŽNICE: Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst